

De vindplaatsen binnen Westland, waar de afgelopen 80 jaar Romeinse vondsten werden gedaan.

Lijst van een aantal Westlandse plekken waar tekenen van vroege bewoning of anderszins sporen zijn gevonden uit de tijd dat de Romeinen op Westlandse bodem waren, ca 4 na Chr. tot ca 275 na Chr. Ook in Schipluiden, Maasland, Maassluis, Vlaardingen komen dergelijke plekken veel voor.

- a. Monster aan de Haagweg nog voor de Orberlaan, Romeins import-aardewerk dat te dateren was tussen 70 na Chr. en 260 na Chr., een bronzen ring, fragmenten van bronzen schakelkettinkjes en fragmenten van een bronzen draadfibula (draadvoorwerp). Verder werden sporen aangetroffen van greppels, paalgaten en een mogelijke hutkom (ingegraven huisje). Nabij het terrein van Solleveld vond men veel materiaal dat zeer waarschijnlijk afkomstig was van de Romeinse nederzetting in Ockenburgh. Nabij het Monsterse Geestje, werden veel ploegsporen gevonden. Op het terrein van de Molenslag zijn vondsten gedaan uit de late IJzertijd, de Merovingische tijd (overgang van de Romeinse tijd naar de Middeleeuwen). Een woningplattegrond, 3 waterputten en aardewerk.
- b. Monster aan het Havenstraat en voormalig klooster. Bij het graven van een bouwput werden enkele sporen uit de Romeinse tijd gevonden zoals Inheems-Romeins aardewerk veel wandfragmentwerk van de 1ste tot de 3de eeuw na Chr.
- c. Poeldijk Wateringseweg 22 boerderij Arckelsteijn, een Romeinse cultuur-laag van ca 5 m. lang, aangetroffen achter de boerderij op een diepte van 85 cm. Gevonden werden toen dierlijke botresten en 2 inheems-romeinse aardewerkscherven.
- d. Poeldijk nabij de nieuwe school 'De Verburchhof' van de W.S.K.O. Aan de hand van het gevonden aardewerk is vastgesteld, dat hier sprake was van bewoning in de Romeinse tijd en zelfs ook ervoor. Er zouden meerdere verschillende gebouwen hebben gestaan. Aansluitend zie punt e.
- e. Poeldijk daar waar een nieuwe woonwijk van de Westlandse Zoom is gebouwd aan de Verburchlaan en de Arckelweg. Hier was al eeuwen v.Chr. bewoning ca 250 jaar v.Chr. werd deze plek echter verlaten en ca in de 1ste eeuw na Chr. werd daar voor agrarisch gebruik weer het een en ander ingericht. Maar iets verder op deze locatie werd een gebied van ca 200 x 200 m. aangetroffen waar wel Inheems-Romeinse bewoning was. Vier huisplaatsen, waterputten, afvalkuilen en vermoedelijk een bijgebouw werden gevonden. De plek lag aan de noordelijke oever van de Gantel. Verder werden twee grote grafheuvels gevonden van elk ca 12 m. diameter met kringgreppel. Tevens werd een stukje van een secundaire Romeinse weg blootgelegd. Deze combinatie en de verschillende voorwerpen als fraaie mantelspelden, sieraden en import aardewerk o.a. een grote voorraad-pot maakten deze locatie uniek. Ook tijdens de aanleg van de Arckelweg, ontsluiting van het ABC-terrein en de Vogelaer werden verschillende Romeinse locaties gevonden. Uiteindelijk heeft men op deze locatie vier bewoningslagen gevonden. Vanaf 300 na Chr. ondervond men hier steeds meer hinder van overstromingen van het krekensysteem de Gantel. Uiteindelijk werden de bewoners door het vele water definitief uit dit gebied verdreven. Zie ook punt n.
- f. Poeldijk Wateringseweg 107, nabij de Haasjesheul werd op de voormalige tuin van Van der Voort, waar in 1970/1971 al het beroemde militaire diploma, de zogenaamde 'bronzen brief' uit de Romeinse tijd was gevonden. Door de nieuwe eigenaar dhr. van Leeuwen zou, een heel nieuw tuinbouwcomplex worden gebouwd.

De vindplaatsen binnen Westland, waar de afgelopen 80 jaar Romeinse vondsten werden gedaan.

Naast het diploma werden daar toen ook tufstenen funderingsresten van een woonhuis gevonden. Dit bleek later voor een Romeinse Villa te zijn geweest. Men legde hier ook twee evenwijdig aan elkaar lopende grachten bloot, waar tevens een rij aangepunte palen in werd aangetroffen. Iets wat bij gebouwen met een defensieve functie werd gedaan. Het gehele gebied werd archeologische Rijksmonument. Het merendeel van de vondsten komen de 2^e en 3^e eeuw na Chr. maar ook een munt, haardspeld en wat sieraadachtige voorwerpen uit de 1ste eeuw werden er gevonden. Men verwacht in de toekomst over het gehele gebied ca 10 ha nog vele vondsten te kunnen doen. Ook kwamen uit het u-vormige water om de woning niet alleen veel vondsten naar voren, maar daar werd in de buurt ook nog een paardenskelet gevonden uit die tijd. Zie ook punt z.

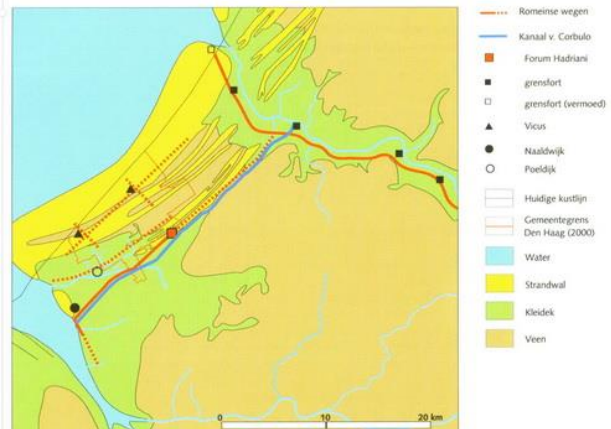
- g. Naaldwijk het gebied ten zuiden van de Zuidweg waar in 2017 het Proefstation werd afgebroken. Niet alleen werd *de hand* hier gevonden maar ook een bronzen arm van 4 kg en een lengte van 45 cm. De arm was onderdeel van een beeld van ca 1,40 m. hoog. Een vondst van een fragment van een bronzen plaat, het bleek een keizerlijke brief als aankondiging te zijn geweest. Verder een Romeinse munt van keizer Philippus uit de 3de eeuw na Chr. Fragmenten van levensgrote marmeren beelden en bouwfragmenten van marmer werden er gevonden. Nabij de Hoogwerf kwam ook nog een mijlpaal naar voren. Onder andere ook aardewerk 1^e tot en met de 3de eeuw na Chr. Vooral de vondst van een oranje bekertje en een bodemfragment van een Terra Sigillata schotel, gestempeld aardewerk. Voor het bakken wordt een decoratief reliëf ingedrukt wat zich laat herhalen. Zoals uit het hoofdstuk van het hoofdartikel 'De Romeinen in Westland' en de bijdrage van Jitske Blom op internet onder de naam 'Romeins Naaldwijk: waar ligt de haven' blijkt, was dit een van

De vindplaatsen binnen Westland, waar de afgelopen 80 jaar Romeinse vondsten werden gedaan.

de belangrijkste plekken binnen Westland, voor wat betreft de Romeinse geschiedenis en de vondsten die daar gedaan werden.

- h. Tiendweg te Naaldwijk ter hoogte van de Middel Broekweg werd een klein Romeins grafveldje gevonden. In totaal lagen hier ten minste 3 grafveldjes.
- i. Aan de van Koppenweg in Naaldwijk werd een aardewerkscherf gevonden, het ging om een randfragment van een Romeinse kokpot van zogenaamd blauwgrijs aardewerk dat dateert uit de 2de eeuw na Chr.
- j. Naaldwijk aan de Gezelstraat hoek Gildestraat, de meubelboulevard, ook hier zijn sporen uit de Romeinse tijd gevonden. Van Naaldwijk tot Wateringen treft men op de zuidelijke oever van de Gantel talloze bewoningssporen uit deze tijd.
- k. Naaldwijk Hoogeland, daar werd een Romeinse nederzetting aangetroffen. Op basis van het gevonden aardewerk en de sporen is er sprake van een inheems-Romeins erf dat ten minste vanaf de tweede helft van de eerste eeuw tot aan de derde eeuw na Chr. in gebruik was. Aan zuidzijde leek de vindplaats te worden begrensd door een oude geul, waarin in de Romeinse tijd een waterweg zou zijn uitgegraven. Direct rees het vermoeden en mogelijk ook de hoop, dat het hier ging om het zogenaamde kanaal van Corbulo. Maar later bleek dit niet het geval. 't Zand Heultje is geen standaard vindplaats van het noordelijke deel van het Romeinse land. Een kleine verhoging bij een kreek leek geschikt voor bewoning. Maar de invloed vanuit zee tijdens stormen maakte maatregelen om het leefbaar te houden noodzakelijk. Het bewoningsgebied werd in meerdere fases opgehoogd, van greppels en beschoeiing

De vindplaatsen binnen Westland, waar de afgelopen 80 jaar Romeinse vondsten werden gedaan.

voorzien. Toch is het terrein meerdere keren onder het zeewater verdwenen, waarbij de gebouwen verloren gingen.

- l. Woerdblok te Naaldwijk nabij de Grote Woerdlaan, in een uitgegraven wegcunet werden verschillende aardewerkscherven gevonden uit o.a. de Romeinse Tijd.
- m. In de loop der tijd zijn er nu verschillende archeologische vindplaatsen bij Royal Flora Holland aan de Middel Broekweg te Honselersdijk ontdekt. Naast het gebruikelijke aardewerk werden hier kookpotten, schalen en drinkbekers en bouwfragmenten gevonden. Ook bakstenen en dakpannen, zodat men de conclusie trok dat hier toch ook wel een aanzienlijk stenen gebouw betrof. Er werd een urn gevonden waarin zich nog menselijke crematieresten bevonden. Daar de urn een oude kookpot was, kon men deze dateren uit de 2de eeuw na Chr. Een aantal scherven Terra Sigillata werden aangetroffen, waaronder een rand van een Dragendorf 45-schaal of –kom versierd met een leeuwenkop. Onderzoek op het terrein waar de Westland Cross onlangs nog werd gehouden leverde een Romeinse woning op, een stuk van een beeldje, een houten kommetje en een olielampje. Eerder werd al een houten schrijfplankje en een benen priem of dolk gevonden. Men is er eigenlijk ondertussen wel van overtuigd geraakt dat de Middel broekweg vrijwel het tracé van de oude Romeinse weg volgt die daar op de zuidelijke oeverwal van de Gantel of van het kanaal van Cobulo lag. Men hoopt dit binnen enkele jaren definitief vast te kunnen stellen.
- n. Verlengde Vogelaer te Honselersdijk, 50 m. voor de aansluiting met de Middel Broekweg aan beide zijden van de weg. Het betrof een bewoninglaag met veel aardewerk, bot, dakpanmateriaal, baksteen en gebroken turfsteen. Ook werd er een bronzen munt met vaag de beeltenis van Keizer Domitianus erop, van ca 80 na Chr. en een mantelspeld uit de 2de eeuw na Chr. aangetroffen.
- o. Aan het einde van de Hartevelddlaan te Honselersdijk, vlak voor de Veilingroute werden in 1994 diverse sporen van bewoning aangetroffen.
- p. Honselersdijk onder het nieuwe Horti College op het terrein van Royal Flora Holland werden eveneens bewoningssporen aangetroffen. Met een metaaldetector vond Michel Mounir hier drie grote fragmenten in brons. Het bleek een bronzen beeldje van de godin Venus uit de Romeinse tijd te zijn en Michel schonk het aan het Westlands museum, waar het een van de topstukken geworden is.
- q. De Lier aan de Laan van Zeestraten (het Kraaienest) nabij de Scheeweg. Hier vonden archeologen van de Universiteit van Amsterdam, bij een bewoningsplek uit de Romeinse tijd een zeer bijzondere scherf van een Romeinse Terra Sigillata schaal. Op de scherf van deze geïmporteerde schaal bevond zich een erotische afbeelding.
- r. De Lier aan de Laan van Koop, diverse vondsten uit de Romeinse tijd o.a. aardewerk en aan de hand van sporen heeft men de afmeting van een huis kunnen vaststellen ca 6 x 20 m. Waarschijnlijk een boerderij met een woon en stalgedeelte. Van het huisgedeelte heeft men verschillende vloerpakketten gevonden. Men moet hier denken aan 2de eeuw na Chr. men trof hier ook weer een stuk Terra Sigillata aardewerk aan, dat geproduceerd was in Trier tussen 160 en 190 jaar na Chr.
- s. Bedrijventerrein Leehove in de Lier. Bijzonder was hier de vondst van een bronzen plaat met inscriptie. Vier fragmenten van stempels waarschijnlijk afkomstig van de Romeinse vloot. Met de al eerder gevonden stempels in de Lier blijkt deze vondst een ware concentratie van stempels aan het licht gebracht te brengen. De stempels werden gebruikt om bijvoorbeeld dakpannen te merken. Daarnaast werden hier tufstenen, bewerkte kalksteen afkomstig van een altaar of grafsteen en een deel van een beeldhouwwerk, stucwerk, tegulae (Romeinse dakpannen),

De vindplaatsen binnen Westland, waar de afgelopen 80 jaar Romeinse vondsten werden gedaan.

hypocaustumtegels (ronde tegels) gevonden. Een Romeins crematiegraf en daarnaast werden er ook metaalslakken naar boven gehaald. Deze plek bleef ook in de Vroege Middeleeuwen bewoond.

- t. Op Hondertland nabij de Nolweg werden een mantelspeld en gesp uit de late Romeinse tijd gevonden. Dit wordt als een verrassing gezien omdat men tot voor kort aannam dat dit gebied pas veel later bewoond raakte.
- u. Wateringen in het verlengde van de Lozerlaan op het tracé van de Wippolderlaan net voor de tunnelpassage van de Poeldijkseweg. Hier werden sporen van uit de vroege Romeinse tijd gevonden. Veel scherfmateriaal voornamelijk Inheems-Romeins en voor een zeer klein deel import-aardewerk. Ook werden hier paalgaten gevonden, die bij elkaar een plattegrond van een boerderij vormden, afmeting ca 6 x 20 m. Mede dankzij de vondst van aardewerk in afvalkuilen en greppels in en om de boerderij kon men dit concluderen. Tevens waren hier sporen van een vuurplaats. Wateringen aan de Poeldijkseweg, werd in 1996 een bodemfragment van een Romeins aardewerk schaal gevonden, van het zogenaamde 'Terra Sigillata' type Dragendorf 37.

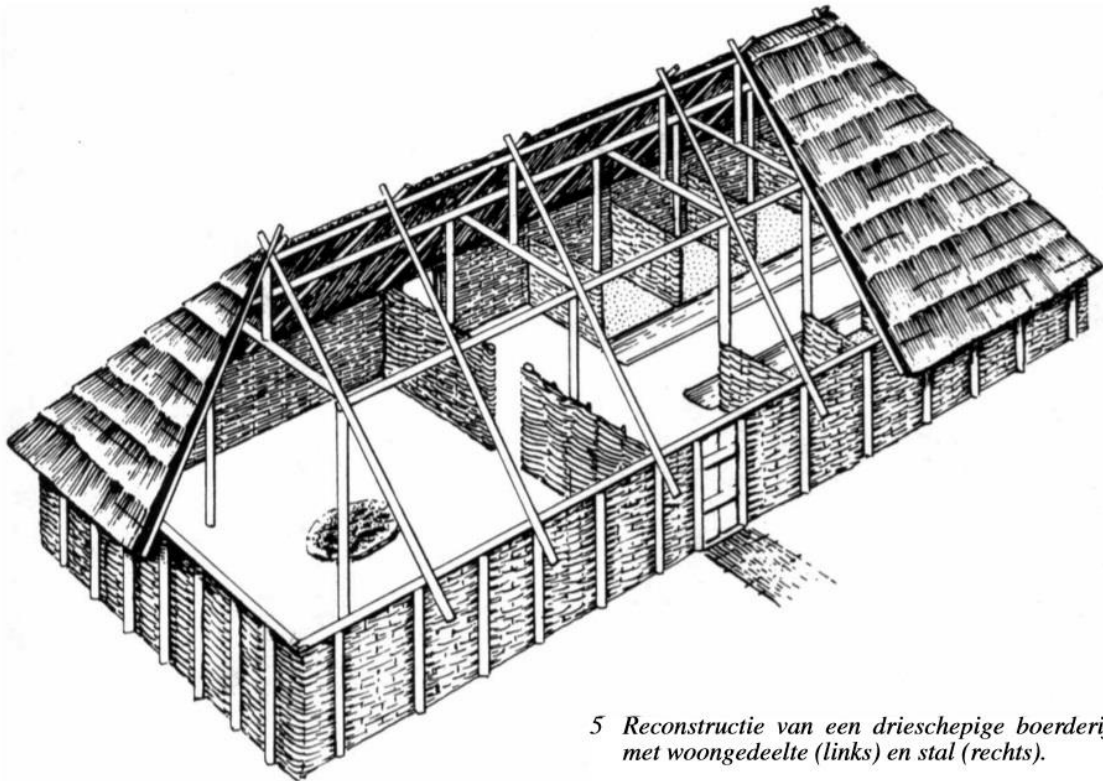

Dat wil zeggen dat er ook stempels aan de binnenzijde van de schaal werden gemaakt.

- v. Aan de doctor Schaepmanstraat in Wateringen vond men in de top van de oeverwal van de Gantel een laag die als vindplaats uit de Romeinse tijd werd gedateerd. De sporen uit de Oranjewijk behoren waarschijnlijk tot dezelfde vindplaats.
- w. Wateringen onder het voormalige pand de garage van Vios zijn sporen uit de Romeinse tijd opgegraven.
- x. Wateringen in de Juliahof. Uit de Romeinse tijd werden verschillende huisplattegronden blootgelegd. Men vond houten woningen terug aan de hand van de paalplaatsing van de

De vindplaatsen binnen Westland, waar de afgelopen 80 jaar Romeinse vondsten werden gedaan.

standers en steunpilaren. Afvalkuilen en waterputten werden aangetroffen waaruit de nodige vondsten werden geborgen. Twee crematiegraven uit de Romeinse tijd met grafritten als gebruiksaardewerk bevonden zich in beide graven. Naast Juliahof ligt de Wateringveldse Polder, het voormalige deel van Wateringen, dat werd overgedragen aan Den Haag voor de bouw van een van de Vinex-wijken van Nederland. Ook daar werd archeologisch onderzoek gedaan en dat leverde veel op. Totaal werden ca 15 boerderij-achtige woningen met stalruimte gevonden. De vondst van vier mijlpalen toonde de aanwezigheid aan van de Romeinse weg.

5 *Reconstructie van een drieschepige boerderij met woongedeelte (links) en stal (rechts).*

- y. Op nog veel meer plaatsen treffen we opgravingsresultaten aan die duiden op de aanwezigheid van Romeinen. In Kwintsheul op de hoek van de Kerkstraat en de Pastoor Vinkesteynstraat, hier werd door gemeentearcheoloog van Rijswijk J. Koot o.a. bewoningssporen uit de Romeinse tijd gevonden. Kwintsheul 'De Gouw', Hollewating grenst aan punt g. vondsten uit de Romeinse tijd. Een aanvullend deel dient nog onderzocht te worden.

Samengesteld uit de archeologische kronieken van de historische jaarboeken van Genootschap Oud-Westland